

2026-09-04

Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Lise Donovan
070-28 56 210
lise.donovan@tco.se

Remissvar angående betänkandet Tolkavgift och förbud mot barntolkning (SOU 2026:23)

A2026/00510

Härmed inkommer TCO med remissvar över betänkandet SOU 2026:23 *Tolkavgift och förbud mot barntolkning* med synpunkter om sådant som är av särskilt intresse för TCO och TCO:s medlemsförbund.

Inledning och ställningstaganden

TCO *avstyrker* hela förslaget om införande av tolkavgift (1.1 i författningsförslaget) och *tillstyrker* förslaget till lag om förbud mot att använda barn som tolk (1.2).

Ett huvudskäl för TCO:s avstyrkande är att TCO ifrågasätter att de integrationspolitiska målen ska styra användande av och avgiftsuttag för tolkning i offentlig sektor. Syftet med tolkning är ge stöd och hjälp till enskilda så att korrekt information tillförs i den ärendehandläggning som de är berörda av så att de kan tillvarata sina rättigheter och leva upp till sina skyldigheter i Sverige. Det har inte lagts fram några övertygande belägg för att införandet av en tolkavgift skulle bidra till en bättre integration i samhället. TCO befarar tvärtom att en sådan avgift kan försvåra integration. TCO anser både att det finns sätt och att det borde utvecklas bättre sätt att faktiskt ge stöd och hjälp till enskilda för att bättre integreras i Sverige och för att lära sig svenska språket, än att införa tolkavgifter.

En aspekt som enligt TCO inte tillräckligt har belysts i utredningen är *situationen för de tjänstemän* som i sitt arbete kommer att behöva hantera svåra frågor och ställningstaganden i själva tolkfrågan, inte minst i förhållande till enskildas rättigheter i lag och grundlag. Det gäller bland annat tjänstemännens möjlighet att utföra arbetet på ett rättssäkert sätt. Det handlar också om deras egen psykosociala arbetsmiljö. Det kan vara situationer där en person hävdar att hen inte behöver tolk men tjänstemannen gör en annan bedömning och därför behöver fatta ett beslut om att tolk ska anlitas som strider mot personens egen vilja och uppfattning. Tjänstemannen ska kanske därefter handlägga det egentliga ärendet som både kan vara komplicerat och svårbedömt och som för ett bra utfall bygger på att den berörda personen har förtroende för och tillit till tjänstemannen i fråga, vilket i sådana fall kan vara svårt att uppnå.

TCO instämmer i stora delar i den beskrivning och de konsekvenser som utredningen redogör för när det gäller att använda barn vid tolkning. TCO instämmer också i utredningens förslag om vissa begränsade möjlighet till undantag från det barntolkningsförbud som föreslås.

Det framgår av utredningen att både barntolkning förekommer och utgör ett problem. Med ett sådant förbud torde det leda till ett större behov av andra aktörer än de som för närvarande formellt anlitas som tolkar.

TCO är bekymrat över de sammantagna konsekvenserna av att införa ett förbud mot barntolkning *och* samtidigt införa en tolkningsavgift vid anlitan av annan tolk.

Om regeringen trots allt väljer att gå vidare med förslaget om tolkavgift har TCO följande synpunkter:

TCO vill fästa uppmärksamheten på att utredningens beskrivning av hur verksamheter inom myndigheter och kommuner fungerar är en förenklad och schabloniserad bild och att verkligheten är väsentligt mycket mer komplex. Inte ens på en och samma myndighet kan ett besök som kräver tolk på ett enkelt sätt hänföras till enbart ärendehandläggning i ett enda ärende. Detta blir än mer uppenbart för Statens servicecenter som vid ett besök av en enskild som är i behov av en tolk kan ha frågor gällande flera av de myndigheter som ingår i ett servicecenters verksamhet och i flera ärenden i förhållande till en och samma myndighet. Beroende på omfattningen av uttagande av tolkavgifter, kan det leda till en icke försumbar ökning av administrationen kring tolkfrågor.

I detta sammanhang vill TCO även betona risken att *kommunikationsbrister* riskerar innebära att fel information tillförs i ärenden och att den berörde missförstår myndighetens information. I till exempel både sjukpenning- och arbetsskadeärenden har Försäkringskassan ett utredningsansvar som kan bli svårt att uppfylla för det fall att kommunikationen med den försäkrade brister. Det kan uppstå fel vid handläggningen som också kan innebära att den enskilde gör rättsförluster eller senare drabbas av återkrav från myndigheten. Andelen anhöriga som utan tillräckliga kunskaper försöker tolka i olika ärenden kommer troligtvis att öka, vilket innebär risk för stora brister i kommunikationen.

När det gäller själva *tolkavgiften* konstaterar TCO att konstruktionen med införande av en tidsperiod om sex år innan avgiftsskyldigheten ska inträda inte tar tillräcklig hänsyn till enskilda personers individuella förutsättningar att lära sig svenska. Införandet av tolkavgift riskerar att oskäligt drabba de personer som har svårast att lära sig språket (utan att ha en bestående funktionsnedsättning) och som därför sannolikt har större problem att få arbete och därmed en

egen inkomst. Språkinlärningssvårigheter kan också vara resultat av exempelvis svåra sjukdomar men som inte kommer att klassas som ”bestående funktionsnedsättning”. Det är för övrigt svårt att i utredningen utläsa hur en sådan bedömning av vad som är en bestående funktionsnedsättning med påverkan på språkinlärningen kommer att se ut i praktiken.

Dessa personer kommer förmodligen dessutom att ha fler kontakter med olika myndigheter och sin kommun i många olika ärenden. Att avstå från att införa ett *högkostnadsskydd* för tolkavgifterna kan därför speciellt drabba denna grupp. Om det, såsom utredningen funnit, är allt för komplicerat att införa, bör frågan utredas ytterligare och tas fram fler alternativ.

Risken är att den som egentligen behöver hjälp med tolkning i sin kontakt med en myndighet eller kommun men som inte har råd eller anser sig ha råd med en tolkavgift, i stället helt avstår från att ta kontakt med myndigheten eller kommunen i sitt ärende. De som trots allt tar kontakt kan avstå från att begära eller till och med motsätta sig tolk fastän de har behov av det. Risken finns att det inte enbart blir i fall som är tolkavgiftsbelagda utan även i sådana fall där man inte får ta ut avgift.

TCO vill peka på en ytterligare negativ aspekt om det införs avgifter för tolkning och det samtidigt inte görs något åt *anhörigtolkning*.

TCO anser att förslaget inte i tillräcklig utsträckning tar hänsyn till risken för ökad anhörigtolkning och dess konsekvenser. Anhöriga har inte samma kunskaper och förutsättningar som yrkesverksamma tolkar. Det ökar risken för att information blir felaktig eller inte kommer fram. Anhörigtolkning är särskilt problematisk i ärenden där det kan finnas våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck eller annan utsatthet. Om en anhörig används som tolk kan det vara svårt för den enskilde att lämna uppgifter om sin situation. Det kan också göra det svårare för den anställde att upptäcka utsatthet och få fram de uppgifter som behövs i ärendet. Förslaget riskerar därmed att göra det svårare att upptäcka och hjälpa personer som redan befinner sig i en utsatt situation.

TCO hänvisar när det gäller förslagets *integritetsaspekter* till Integritetsmyndighetens synpunkter utifrån dataskyddsförordningen och om att uppgifter om namn och språkkunskaper tillsammans kan utgöra indirekta upplysningar om en persons etniska ursprung, dvs. känsliga personuppgifter som kräver särskilt rättsligt stöd och föranleda särskilda överväganden.

Förslaget i 3 § tredje stycket lagen om tolkavgift avseende *enskilda som vistas i Sverige utan stöd i myndighetsbeslut eller författning* bör utgå. Förutom att dessa personer inte har rätt till SFI-utbildning så kommer det sannolikt vara hart när omöjligt att driva in eventuella

obetalda tolkavgifter via Kronofogdemyndigheten. Om det trots allt skulle lyckas kan det antas att det för det offentliga blir till en oförsvarbart hög administrativ kostnad i kombination med en sannolikt mycket begränsad positiv effekt för integrationspolitiken.

I samtliga dessa fall där enskilda som är ekonomiskt utsatta drabbas av tolkavgift finns det en överhängande risk för att de avstår från att vända sig till myndigheter och kommuner för att få den hjälp och det stöd som de både har behov av och rätt till.

TCO ifrågasätter behovet av att införa förslaget till tillägg i *skollagen* (1.4 i författningsförslaget) om att kommunen ska informera om skyldigheten att betala tolkavgift. TCO anser att denna informationsskyldighet kan förmedlas på annat och mer ändamålsenligt sätt till kommunerna än via en reglering i lag.

TCO avstyrker tillägget i förslagets 20 § i förordningen om den *arbetsmarknadspolitiska verksamheten* (1.6) om att denna avgiftsfria verksamhet inte hindrar att tolkavgift kan tas ut. Detta förslag kan leda till en obenägenhet från den enskilde att ta kontakt och kommer då sannolikt att försvåra för hen att få arbete, vilket riskerar att drabba de i den mest utsatta gruppen som inte i tillräcklig utsträckning lyckats behärska det svenska språket.

TJÄNSTEMÄNNENS CENTRALORGANISATION

Therese Svanström
Ordförande

Lise Donovan
Jurist